

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
9 april 2024

Ons kenmerk
PZH-2024-850831662
DOS-2024-0000212

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Jaarverslag Financieel Toezicht 2023 - 2024

Geachte Statenleden,

Jaarlijks brengen wij verslag uit over de wijze waarop financieel toezicht is uitgevoerd en wat daarbij opviel. De provincie heeft een wettelijke toezichthoudende taak en helpt de gemeenten bij het bevorderen van een gezonde financiële huishouding. In 2023 werd het toezichtregime van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen bepaald voor het begrotingsjaar 2024. In het jaarverslag wordt het algemeen beeld van 2023 toegelicht. Meer informatie wordt gegeven over de huidige financiële ontwikkelingen, onder andere met betrekking tot het gemeentefonds, sociaal domein en andere financiële onderwerpen.

Voor het begrotingsjaar 2024 zijn de meeste gemeenten en gemeenschappelijke regelingen erin geslaagd voor 2024 een structureel en reëel sluitende begroting te presenteren. Twee gemeenten konden geen structureel sluitende begroting opstellen, maar zij maakten in de meerjarenraming aannemelijk dat dit evenwicht hersteld wordt. Daarom staan alle gemeenten en gemeenschappelijke regelingen voor 2024 onder repressief (regulier) toezicht.

De meerjarenraming van het merendeel van de Zuid-Hollandse gemeenten (84%) laat vanaf 2026 tekorten zien. Dit wordt vooral veroorzaakt door de terugloop van de algemene uitkering vanaf 2026 als gevolg van de opschalingskorting, de nieuwe berekeningswijze van de algemene uitkering gemeentefonds en discussie over de toereikendheid van de vergoeding voor de taken in het sociaal domein.

Gemeenten worden in toenemende mate geconfronteerd met onzekerheden bij het opstellen van hun begrotingen. Dit staat haaks op de rust die gemeenten nodig hebben om meerjarig te kunnen investeren. Een rol die wel van hen verwacht wordt in het kader van de grote maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en de woningbouw. Als er geen of onvoldoende oplossingen komen aan de inkomstenkant, bijvoorbeeld door verhoging van de uitkeringen uit het Gemeentefonds, dan zullen gemeenten keuzes moeten maken binnen hun eigen begroting door lasten te verlagen (bezuinigen) of inkomsten uit belastingen en leges te verhogen.

In de toezichtbrieven over de begroting die wij jaarlijks naar elke gemeente sturen, hebben we begrip getoond voor de onzekere financiële situatie vanaf 2026. Daarnaast vroegen we de gemeenten voor te sorteren op concrete maatregelen om het structureel evenwicht te herstellen wanneer er geen

volledige compensatie vanuit het Rijk komt. Om gemeenten daarbij te helpen organiseerden we begin 2024 een ambtelijke bijeenkomst 'Focus op Financiën' over het thema *bezuinigen*. Daarnaast hebben we met het ministerie van BZK en de andere provincies gewerkt aan een notitie over de mogelijkheden om reserves in te zetten voor het dekken van structurele lasten. Op basis van deze notitie zijn in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) afspraken gemaakt. Deze afspraken bieden geen duurzame oplossing voor de verwachte tekorten, maar geven gemeenten met een grote algemene reserve nu meer mogelijkheden deze in te zetten voor maatschappelijke doelen of om toe te groeien naar een structureel sluitende begroting.

De afgelopen jaren hebben we met diverse gemeenten een gezamenlijke taakveldanalyse gemaakt. Vanwege de onzekerheden rondom de gemeentelijke begrotingen verwachten wij een toenemende belangstelling voor de gezamenlijke taakveldanalyses. In 2023 zijn er ambtelijke bijeenkomsten 'Focus op Financiën' georganiseerd vanuit het principe 'leren en netwerken'. Met grote opkomsten en door de positieve feedback sterkt dit ons om door te gaan met het organiseren van deze bijeenkomsten.

Deze bestuurlijke verantwoording is gemaakt om u op hoofdlijnen mee te nemen in het financieel toezicht vanuit de provincie in 2023. Wij hopen dat met deze verslaggeving u voldoende inzicht geeft in wat er speelt bij gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J.N. Baljeu

Bijlagen

1. Jaarverslag Financieel Toezicht 2023 - 2024